

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/208764,Wystawa-Obraz-Treblinki-w-oczach-Samuela-Willenberga-w-Centralnym-Przystanku-His.html>
27.02.2026, 02:31

Wystawa „Obraz Treblinki w oczach Samuela Willenberga” w Centralnym Przystanku Historia im. Prezydenta Lecha Kaczyńskiego w Warszawie

Przez najbliższy miesiąc (do końca listopada 2024) wystawa oparta na artystycznych zdjęciach rzeźb Samuela Willenberga wykonanych przez Sławomira Kaspra prezentowana będzie w Centralnym Przystanku Historia im. Prezydenta Lecha Kaczyńskiego w Warszawie (ul. Marszałkowska 107, I piętro).

31.10.2024

Samuel Willenberg, więzień i uczestnik buntu z 2 sierpnia 1943 r. w niemieckim obozie zagłady w Treblince, ocalał jako jeden z nielicznych. Po ucieczce z obozu przedostał się do Warszawy, gdzie rozpoczął działalność konspiracyjną. W czasie Powstania Warszawskiego walczył w batalionie „Ruczaj”. W 1950 r. wyemigrował wraz z matką i żoną do Izraela. Pomimo traumatycznych przeżyć wojennych, do końca życia (zmarł w 2016 r.) powracał razem z żoną Krystyną do ojczystego kraju. Willenbergowie stali się rzecznikami dobrych relacji polsko-żydowskich.

Ekspozycję wraz z projektem edukacyjnym na kanwie prac Willenberga zrealizowano dzięki życzliwości i zaufaniu, jakim obdarzyła Instytut Pamięci Narodowej wdowa po artyście Ada Krystyna Willenberg, która kontynuuje dzieło swojego męża w imię zachowania pamięci o Zagładzie, zwłaszcza wśród młodych pokoleń.

Zgodnie z ostatnim życzeniem Artysty kolekcja rzeźb docelowo ma znaleźć swoje miejsce w powstającym właśnie, nowym obiekcie wystawienniczo-edukacyjnym na terenie Muzeum niemieckiego nazistowskiego obozu zagłady i obozu pracy (1941-1944) w Treblince.

Projekt edukacyjny „Obraz Treblinki w oczach Samuela Willenberga”

W styczniu 2020 roku Instytut Pamięci Narodowej zainicjował projekt wystawienniczo-edukacyjny w oparciu o rzeźby Samuela Willenberga, przedstawiające osoby i sytuacje, które szczególnie utkwiły w jego pamięci podczas pobytu w niemieckim obozie zagłady w Treblince. Wystawa została objęta Patronatem Narodowym Prezydenta RP Andrzeja Dudy z okazji Stulecia Odzyskania Niepodległości.

Ekspozycji towarzyszy projekcja filmu dokumentalnego „Treblinka's Last Witness”, wyprodukowanego i wyświetlanego dzięki uprzejmości WLRN Public Television for South Florida, oraz warsztaty edukacyjne.

Celem projektu jest nie tylko edukacja o tragedii Holokaustu, ale także przybliżenie młodemu pokoleniu postaci autora rzeźb – Żyda z Częstochowy, żołnierza kampanii wrześniowej, więźnia

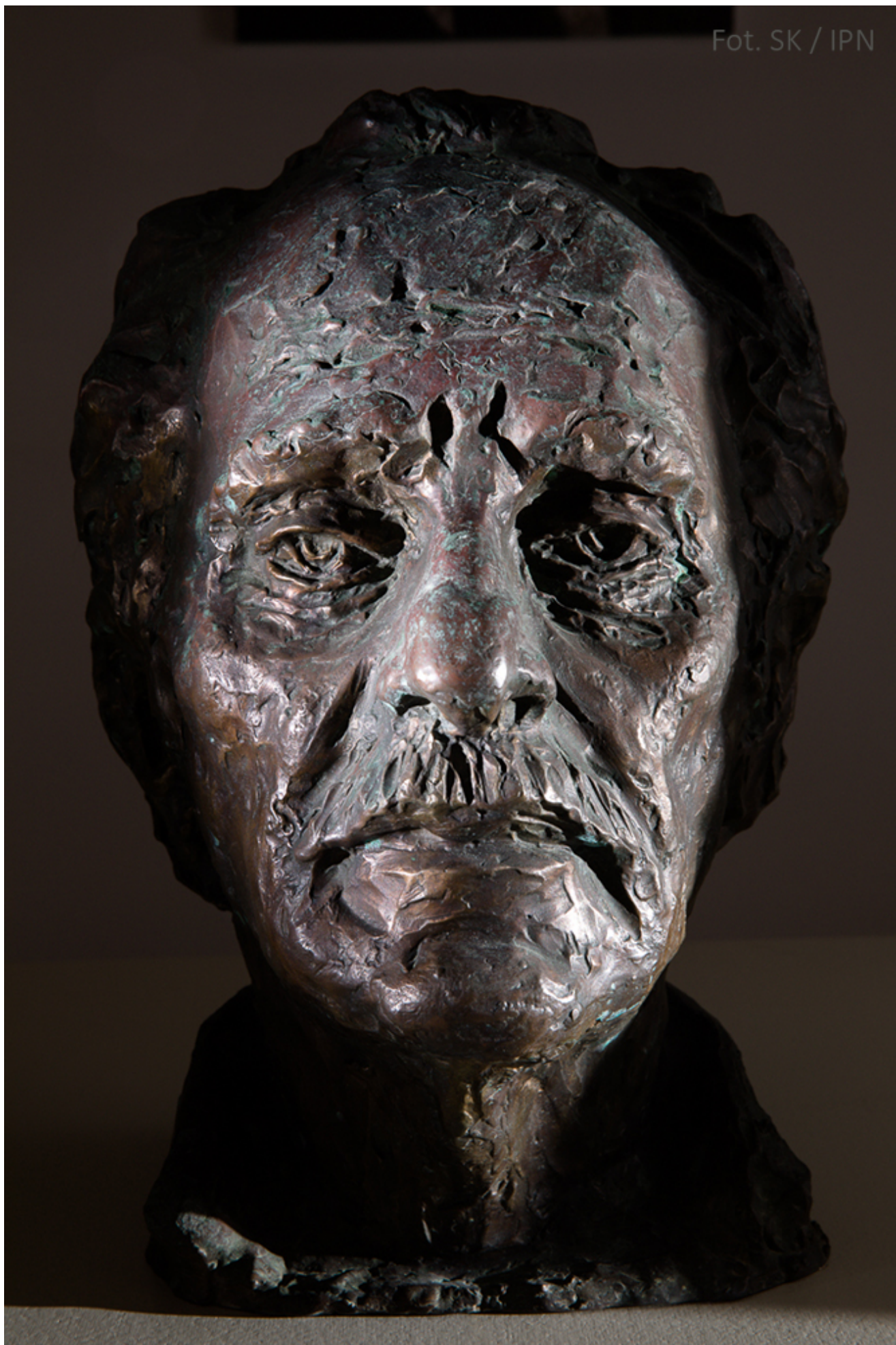
Treblinka, uczestnika buntu obozowego, powstańca warszawskiego, orędownika pojednania polsko-żydowskiego. Willenberg był wśród 200 więźniów, którym 2 sierpnia 1943 roku udało się uciec z Treblinka. W chwili śmierci w 2016 roku pozostawał ostatnim ocalałym uczestnikiem buntu. Samuel Willenberg znany był z tego, że otwarcie mówił zarówno o tragicznych, jak i pięknych kartach historii.

Mimo starań sprawców o zatarcie wszystkich śladów zbrodni popełnianych w Treblince, rzeźby stanowią bezpośredni dowód ich czynów.

Polecamy:

- [Katalog wystawy](#)
- [Wirtualny spacer](#)

Fot. SK / IPN

Wystawa „Obraz Treblinki w oczach Samuela Willenberga” w Centralnym Przystanku Historia im. Lecha Kaczyńskiego w

INWALIDA PRZED WEJŚCIEM DO „LAZARETU”

BRAJ, 2002

Na końcu placu - sortowni znajdował się mały teren w kształcie prostokąta. Przylegał do wału piachu oddzielającego nasz plac od obozu śmierci. Ogródzony był takim samym ogrodzeniem z wyschniętych gałęzi jak reszta obozu. Nad furtką powiewała flaga Czerwonego Krzyża. [...] znalazłem się w małym pokoiku obwieszonym czerwonymi pluszowymi kapami. Pod ścianami były rozstawione ławki obite czerwonymi pluszowymi kołdrami. Siedzieli na nich starcy i kaleki. Kapo w białym fartuchu, z opaską Czerwonego Krzyża na ręku prosił grzecznie siedzących, aby się rozebrali, gdyż będą badani przez lekarza. [...] Spod zdjętej garderoby wylinały się starcze nagie ciała dygoczące z zimna. Gdy kapo zauważył, że przyglądam się uporczywie temu, co się tu odbywa, rozkazał mi wyjść na zewnątrz drzwiami znajdującymi się po mojej prawej stronie. Znow natknąłem się na zasłaniające mi drogę ogrodzenie. Aby je ominąć, skierowałem się na lewo. Znalazłem się nagle na platformie z piachu. Siedział na niej na małym krzesełku Ukrainiec. Pod platformą, w dole, piętrzył się stos niedopalonych trupów.

Fot. SK / IPN

Wystawa „Obraz Treblinki w oczach Samuela Willenberga” w Centralnym Przystanku Historia im. Lecha Kaczyńskiego w Warszawie

Fot. SK / IPN

Wystawa „Obraz Treblinki w oczach Samuela Willenberga” w Centralnym Przystanku Historia im. Lecha Kaczyńskiego w Warszawie

Fot. SK / IPN

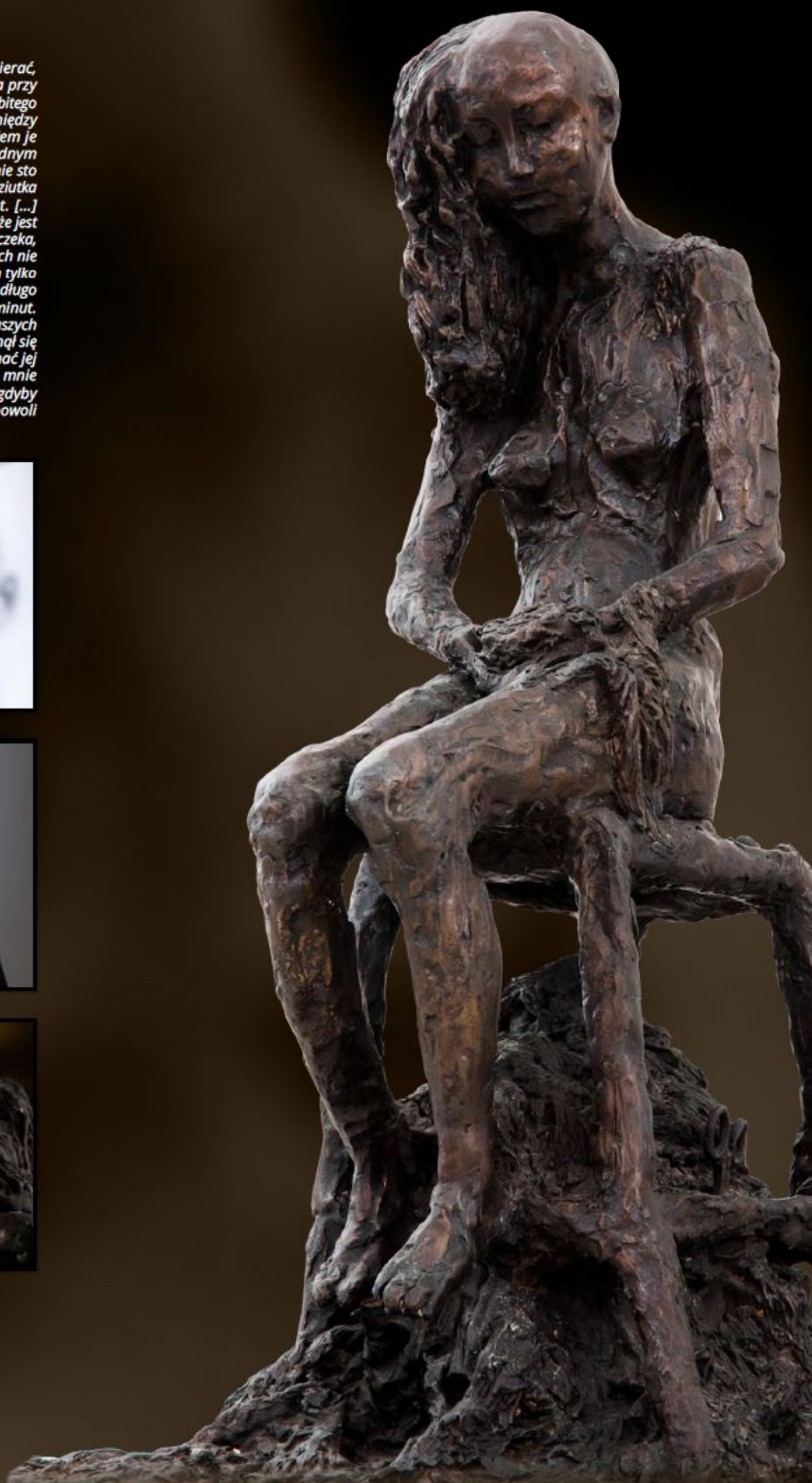

Wystawa „Obraz Treblinki w oczach Samuela Willenberga” w Centralnym Przystanku Historia im. Lecha Kaczyńskiego w Warszawie

PAMIĘCI RUT DORFMAN

BRĄZ, 2002

W baraku, w którym kobiety już zaczęły się rozbierać, stali więźniowie w białych fartuchach fryzjerskich, a przy każdym z nich stał mały stolek. Zdjąłem z gwoźdźa wbitego w drewnianą ścianę biały fartuch, włożyłem go, pomiędzy ścianą baraku a belką wystawiały nożyczki – wyjąłem je i stanąłem tak jak inni więźniowie-fryzjerzy przy jednym z wolnych stołków. [...] W tym dniu przeszło obok mnie sto kobiet. W pewnym momencie podeszła do mnie młodziutka i śliczna dziewczyna. Nie miała więcej jak 20 lat. [...] Dowiedziałem się od niej, że nazywa się Rut Dorfman i że jest już po maturze. Zdawała sobie dobrze sprawę, co ją czeka, i nie ukrywała tego przede mną. W jej ślicznych oczach nie dostrzegłem ani lęku, ani smutku. Malował się w nich tylko bezmierny żal. Motowym głosem zapytała mnie, jak długo będzie się męczyć. Odpowiedziałem, że tylko kilka minut. Jakiś ciężar spadł nam z serca i łzy zakreśliły się w naszych oczach. To właściwie było wszystko. Obok nas przesunął się esesman i zmuszony byłem w dalszym ciągu przycinać jej długie, jedwabiste włosy. W końcu wstała, obrzuciła mnie ostatnim, dziwnie powłóczyłym spojrzeniem, jak gdyby żegnała nim mnie i resztę nielitościwego świata, i powoli oddaliła się ku ostatniej alei.

Wystawa „Obraz Treblinki w oczach Samuela Willenbergera” w Centralnym Przystanku Historia im. Lecha Kaczyńskiego w Warszawie

WYJŚCIE ŻYDÓW Z WAGONU NA PERON OBOZU W TREBLINCIE

BRAZ, 2000

*Był słoneczny poranek. Plac rozbrzmiewał krzykami
vorarbeiterów nawołujących do pracy. Tak jak co dzień. [...] Z peronu dochodziły nas odgłosy kół wagonów wypychanych
powoli przez lokomotywę do obozu. Przybył pierwszy
poranny transport z ludźmi, nadal nieświadomymi tego,
co ich tu czeka.*

Wystawa „Obraz Treblinki w oczach Samuela Willenberga” w Centralnym Przystanku Historia im. Lecha Kaczyńskiego w Warszawie

OJCIEC ROZSZNUROWUJĄCY BUTY DZIECKU

BRAZ, 2002

Pociąg zatrzymał się powtórnie. Nagle poculiśmy, że jedziemy w odwrotnym kierunku. Ciągłe głośnie uderzenia buforów wywołały przykre wstrząsy. [...] Widziałem, że większość wagonów pozostała na stacji, a my z jakąś częścią wagonów byliśmy pchani przez lokomotywę na boczny tor. [...] Nagle wśród lasu na torze zobaczyłem baraki, a po chwili ukazała się wysoka sterta butów, wśród których uwijali się ludzie. [...] Znalazłem się na placu otoczonym z dwóch stron barakami [...] Odległość między barakami wynosiła około trzydziestu metrów. [...] Stałem przy końcu baraku w bardzo gęstym tłumie mężczyzn. Kilkunastu Żydów z czerwonymi opaskami na ramieniu kazało nam usiąść na ziemi i zdjąć buty. Rozdali nam krótko pocięte sznurki, którymi mieliśmy wiązać buty do pary.

Wystawa „Obraz Treblinki w oczach Samuela Willenberga” w Centralnym Przystanku Historia im. Lecha Kaczyńskiego w Warszawie

Fot. SK / IPN

Wystawa „Obraz Treblinki w oczach Samuela Willenberga” w Centralnym Przystanku Historia im. Lecha Kaczyńskiego w Warszawie

Fot. SK / IPN

Wystawa „Obraz Treblinki w oczach Samuela Willenberga” w Centralnym Przystanku Historia im. Lecha Kaczyńskiego w Warszawie

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Warszawa

Wystawa

WYSTAWA

OBRAZ TREBLINKI W OCZACH SAMUELA WILLENBERGA

**CENTRALNY PRZYSTANEK HISTORIA
IM. PREZYDENTA LECHA KACZYŃSKIEGO
UL. MARSZAŁKOWSKA 107
1 PIĘTRO**

WSTĘP WOLNY

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

Wystawa „Obraz Treblinki w oczach Samuela Willenberga” w Centralnym Przystanku Historia im. Lecha Kaczyńskiego w Warszawie